

Oplegnotitie open standaarden, adoptie

Vergadering: Forum Standaardisatie, 4 december 2024

Agendapunt: 4

Documentnummer: FS-20241204.4

Aan: Forum Standaardisatie

Van: Stuurgroep Open Standaarden

Bijlagen: 4E. Inventarisatie gebruiksgegevens 2024
4K. Agendering IV-meting en Monitor, sponsorschap en aanwezigheid

Rechten: [CC0 publieke domeinverklaring](#)

Samenvatting

Ter bespreking

- A. Vertoning video over SETU (flexibele arbeid)
- B. Streefbeeldafpraak RPKI loopt eind 2024 af (veilige internetroutering)
- C. Volledige ondersteuning DANE op Microsoft Exchange Online (veilig e-mailtransport)
- D. Nieuwe versie Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus (korte presentatie Cor Franke)

Ter kennisname

- E. Inventarisatie gebruiksgegevens, Monitor Open Standaarden 2024
- F. Internet en beveiliging
 - Rapport "Meting Informatieveiligheidsstandaarden overheid medio 2024"
 - Meetresultaten security.txt medio 2024
 - Terugblik evenement Internet in Beeld: Verleden, Heden & Toekomst
- G. Openbaar en toegankelijk
 - Stelsel Metadatastandaarden Overheidsinformatie van start
- H. Semantiek
 - Promotie-onderzoek OU/RuG/HvA
 - Communities
 - Tooling
- I. Praktijkverhaal "Belastingdienst pakt door met open communicatieplatform Mastodon"
- J. Digitale ecosystemen op Digitale Architecture Design Day
- K. Agendering IV-meting en Monitor open standaarden, sponsorschap en aanwezigheid

Ter bespreking

Ad A. Vertoning video over SETU (flexibele arbeid)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om:

1. kennis te nemen van de video over SETU;
2. de video verder te verspreiden onder uw achterban.

Toelichting

BFS heeft een video over de SETU-standaard laten ontwikkelen. SETU zorgt voor duidelijke afspraken voor de uitwisseling van informatie tussen aanbieders en afnemers van flexibele arbeid. Dit is bevorderlijk voor de continuïteit van het bedrijfsproces en stimuleert de economie. De beheerder van [SETU](#) is verheugd met deze video en zal deze presenteren op hun aanstaande evenementen.

De video over SETU past in een reeks video's van Forum Standaardisatie. Eerder werden video's gemaakt over de volgende open standaarden:

- [NLCIUS](#) (e-facturatie)
- [Schoon water en beschermde bodem](#) (Aquo-standaard, SIKB0101, SIKB0102 en GWSW)
- [REST-API's](#) (OpenAPI Specification en REST-API Design Rules)
- [DANE](#) en [DMARC](#) (e-mailbeveiliging)
- [Documentstandaarden](#) (PDF, ODF en Digitoegankelijk)

En daarnaast over:

- [Introductie toetsingsprocedure](#)
- [Beslisboom open standaarden](#)

Ad B. Streefbeeldafspraken RPKI loopt eind 2024 af (veilige internetroutering)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om:

1. de aflopende streefbeeldafspraken voor RPKI onder de aandacht te brengen van de eigen achterban (c.q. het eigen netwerk);
2. achterblijvende organisaties individueel aan te spreken.

Toelichting

Zoals door OBDO in maart 2023 is besloten, moeten alle ICT-systemen van de overheid voor het einde van 2024 gebruik te maken van de standaard RPKI, zodat de internetroutering van de overheid veiliger wordt.

Uit de laatste metingen informatieveiligheidsstandaarden blijkt dat de adoptie van RPKI de goede kant op beweegt. Medio 2024 was RPKI volledig in gebruik op [93% van de overheidwebsites](#) en op [92% van de e-maildomeinnamen](#). Maar er zijn dus ook nog steeds achterblijvers (zie: "[Bijlage: individuele resultaten per internetdomein medio 2024](#)").

BFS zal achterblijvers en hun leveranciers, zoveel als mogelijk gelet op de beschikbare capaciteit, individueel aanspreken. Hulp van Forum-leden en anderen is daarbij zeer welkom.

Resource Public Key Infrastructure (RPKI) is een standaard met als doel om zogenaamde route hijacks te voorkomen. Bij een route hijack wordt internetverkeer omgeleid naar de systemen van een niet-geautoriseerd netwerk.

Ad C. Volledige ondersteuning DANE op Microsoft Exchange Online (veilig e-mailtransport)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd om:

1. het nieuwsbericht "[Microsoft beveiligt e-mail met DANE op verzoek van Nederlandse overheid](#)" onder de aandacht te brengen van de eigen achterban;
2. Exchange Online gebruikers binnen de eigen achterban aan te spreken om DANE te activeren.

Toelichting

Microsoft heeft eind oktober aangekondigd volledige ondersteuning te bieden voor de e-mailbeveiligingsstandaard DANE op Exchange Online. De stap is mede het resultaat van een briefwisseling en gesprekken die de Nederlandse overheid hierover sinds 2019 met Microsoft voert. Microsoft volgt met deze stap andere leveranciers die al langere tijd DANE ondersteunen zoals Cisco, Cloudflare, Fortimail, Mailbox.org, Open-Xchange, ProtonMail, Soverin en Startmail.

Wat betekent dit voor mijn organisatie?

Vanaf begin 2022 biedt Microsoft ondersteuning van [DANE voor uitgaande mail](#). Voor uitgaande e-mail gaat dit automatisch zonder aanpassingen aan de configuratie. Sinds eind oktober biedt Microsoft ook [ondersteuning voor DANE bij inkomende e-mail](#). Als uw organisatie gebruikmaakt van Exchange Online, roept Forum Standaardisatie u op om DANE ook voor inkomende e-mail te activeren volgens [de instructies van Microsoft](#). Dit zorgt ervoor dat de mailuitwisseling van uw organisatie veiliger wordt en dat uw organisatie voldoet aan de geldende verplichting om DANE te gebruiken.

Vragen en ervaringen

Gebruikt uw organisatie Exchange Online en activeert u DANE voor inkomende e-mail? Dan horen wij graag meer over uw ervaringen. Uw organisatie kan met behulp van [Internet.nl](#)

testen of DANE op uw e-maildomein goed is ingesteld. Indien uw organisatie vragen heeft over DANE, dan kunt u contact opnemen met het Forum Standaardisatie.

In het nieuwsbericht "[Microsoft beveiligt e-mail met DANE op verzoek van Nederlandse overheid](#)" staat aanvullende achtergrondinformatie onder meer over:

- Briefwisseling en gesprekken
- Laatste zorgpunten
- Waarom DANE?
- DANE verplicht voor Nederlandse overheid
- Leveranciersafhankelijkheid

Ad D. Nieuwe versie Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus (korte presentatie Cor Franke)

Het Forum Standaardisatie wordt gevraagd:

1. kennis te nemen van de nieuwe versie (versie 5) van de Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus;
2. de Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus te verspreiden onder de achterban en mee te denken over mogelijk acties om het gebruik van de Handreiking verder te bevorderen.

Toelichting

Cor Franke leidt dit agendapunt in met een korte presentatie. Cor Franke is sponsor namens het Forum, voorzitter van de Klankbordgroep Actualisatie Handreiking en medeauteur van de [Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus \(versie 5\)](#).

Op 19 november heeft Cor Franke aan Larissa Zegveld het eerste exemplaar overhandigd van de nieuwe versie van de Handreiking Betrouwbaarheidsniveaus. De overhandiging vond plaats tijdens de slotbijeenkomst van de Klankbordgroep Actualisatie Handreiking.

DigitaleOverheid.nl besteedde aandacht aan de publicatie van de vernieuwde Handreiking via een [nieuwsbericht op de website](#) op de website en via berichten op de sociale media kanalen.

De vijfde versie van de Handreiking is een actualisatie van de Handreiking uit 2017. In de nieuwe versie zijn recente ontwikkelingen op het gebied van wet- en regelgeving verwerkt, waaronder de Wet digitale overheid (Wdo) en de Regeling Betrouwbaarheidsniveaus. De Handreiking behandelt onderwerpen die buiten Wdo en huidige regeling vallen; het gaat machtigingen, communicatie tussen applicaties, retourstromen, gebruikservaring en eenmalig inloggen, en ondertekening. Zo besteedt de Handreiking nu ruime aandacht aan het complexe onderwerp 'machtigen', met adviezen en handvaten voor situaties uit de praktijk die de Regeling Betrouwbaarheidsniveaus niet (voldoende) afdekt.

Met deze actualisatie is de Handreiking gereed voor toekomstige ontwikkelingen op het gebied van toegang, en is de Handreiking juist te beschouwen als een beginpunt. De intentie

is om de Handreiking de komende jaren met grotere regelmaat bij te werken, zodat de Handreiking in de pas blijft met nieuwe ontwikkelingen en daarbij pro-actief aanvullende handvaten en adviezen kan bieden op wet- en regelgeving.

Ter kennisname

Ad E. Inventarisatie gebruiksgegevens, Monitor Open Standaarden 2024

[bijlage: 4D]

De "Inventarisatie gebruiksgegevens 2024" is een rapport van ICTU op basis van de data van de accountmanagers, en onderdeel van de monitor onderzoeksagenda. Deze afzonderlijke agendering was al eerder aangekondigd richting Forum. Het rapport zal vooral worden gebruikt om te beoordelen waar meer dan wel minder adoptie activiteiten nodig zijn.

Het idee is wel om dit rapport volgend jaar uit te breiden met een nieuw onderdeel waarin het gebruik/aanbod van standaarden door veelgebruikte (cloud) leveranciers zal worden onderzocht. Hiermee wordt invulling gegeven aan het verzoek zoals ingebracht tijdens de vorige Forum-vergadering.

Ad F. Internet en beveiliging

Rapport "Meting Informatieveiligheidsstandaarden overheid medio 2024"

In de vergadering van Forum Standaardisatie van 2 oktober zijn de resultaten van de Meting Informatieveiligheidsstandaarden medio 2024 gepresenteerd en toegelicht. De [rapportage](#) met daarin de resultaten en aanbevelingen is inmiddels gereed en wordt ter informatie gedeeld met het Forum Standaardisatie. Bij de rapportage hoort een separate [bijlage met individuele resultaten per internetdomein](#).

De rapportage van deze meting is op 28 november 2024 aan het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) voorgelegd.

Forum Standaardisatie onderzoekt ieder half jaar met behulp van Internet.nl het gebruik van verplichte standaarden voor de beveiliging van websites en e-mail bij overheidsorganisaties, en bekijkt of deze via IPv6 bereikbaar zijn. Voor deze standaarden heeft het Overheidsbreed Beleidsoverleg Digitale Overheid (OBDO) overheidsbrede streefbeeldafspraken met uiterste implementatiedata gemaakt.

Meetresultaten security.txt medio 2024

Bij de Meting Informatieveiligheidsstandaarden overheid begin en medio 2024 is ook getest op de aanwezigheid en geldigheid van security.txt. In de metingen is hierover niet gerapporteerd omdat er voor deze open standaard nog geen streefbeeldafpraak is. Op 31 augustus 2024 had van de 12198 websites 50% een geldige security.txt.

Tabel 1: Adoptie security.txt per overheidscategorie op 31 augustus 2024

Categorie (aantal domeinnamen)	Totaal (12198)	Centrale overheid (10033)	Provincies (73)	Waterschappen (83)	Gemeenten (1177)	Gemeenschappelijke regelingen (832)
Percentage	50%	52%	46%	56%	56%	22%

De adoptie van security.txt ten opzichte van begin 2023 is verdubbeld als enkel wordt gekeken naar de 2653 domeinnamen die begin 2023 werden gemeten, waarvan in de meting van juli –na uitfaseren van domeinnamen– nog 2332 zijn gemeten. In procentpunten laat de centrale overheid een groei van 19% zien. De provincies, waterschappen en gemeenten hadden een zeer lage adoptie maar komen inmiddels op een vergelijkbaar niveau als de centrale overheid. De gemeenschappelijke regelingen blijven met 22% sterk achter.

Bij provincies, waterschappen en gemeenten is in de laatste meting een kleine terugval te zien. Voor een belangrijk deel komt dat doordat in nogal wat gevallen de geldigheidsdatum van het security.txt-bestand is verlopen. Doordat er geen centraal beheerde security.txt is voor decentrale overheden moet iedere decentrale overheidsorganisatie dit zelf in de gaten houden. Voor de Rijksoverheid is er een [centraal beheerde security.txt van NCSC](#) en speelt dat minder.

Tabel 2: Adoptie security.txt per overheidscategorie vergelijking 2023 - 2024

Categorie (aantal domeinnamen)	Totaal (2332)	Centrale overheid (1556)	Provincies (24)	Waterschappen (30)	Gemeenten (370)	Gemeenschappelijke regelingen (352)
augustus 2024	50%	50%	48%	56%	54%	22%
februari 2024	47%	50%	50%	57%	60%	18%
juli 2023	37%	43%	42%	47%	27%	13%
januari 2023	24%	31%	0%	7%	8%	8%

Terugblik evenement Internet in Beeld: Verleden, Heden & Toekomst

Op 10 oktober 2024 vierde Platform Internetstandaarden het 10-jarig bestaan van het samenwerkingsverband en van Internet.nl tijdens het evenement "Internet in Beeld: Verleden, Heden en Toekomst". Gezamenlijk met Internet Society Nederland en NL IGF was er een middag- en avondvullend programma in Felix Meritis in Amsterdam.

In het plenaire gedeelte sprak internet-grondlegger Vint Cerf de aanwezigen toe via een videoboodschap. Hij stond stil bij het verleden en de bepalende rol van Nederland daarin: "If you want to get anything done, find a Dutchman". Hij blikte ook vooruit en ging in op de uitdagingen, zoals Artificial Intelligence, nepnieuws en desinformatie, waar we voor staan. Tot slot feliciteerde hij ISOC NL met haar 25-jarig jubileum en Platform Internetstandaarden met haar 10-jarig jubileum en benadrukte hij de noodzaak tot samenwerking om de uitdagingen aan te kunnen gaan.

Platform Internetstandaarden organiseerde de volgende drie sessies waaraan onder anderen de Forum-leden [Anke Sikkema \(EZ\)](#) en [Benno Overeinder \(NLnet Labs\)](#) deelnamen:

- Van Visie naar Realiteit: Het verhaal van Platform Internetstandaarden en Internet.nl
- Code in Actie: Hoe organisaties met Internet.nl het verschil maken
- PLIS: De Toekomst van het Internet: Techniek, Markt, Beleid en de rol van Moderne Standaarden?

Tijdens het event maakte RDI via Forum-lid [Isabel van der Leij](#) bekend Platform Internetstandaarden te willen ondersteunen met [een financiële bijdrage](#).

Voor een uitgebreider verslag van Platform Internetstandaarden inclusief de videoboodschap van internet-grondlegger Vint Cerf zie het [nieuwsbericht "Terugblik viering 10 jaar Internet.nl"](#). Zie daarnaast ook het [verslag van het gehele event op de website van ECP](#).

Foto tijdens sessie "Van Visie naar Realiteit: Het verhaal van Platform Internetstandaarden en Internet.nl"

Ad G. Openbaar en toegankelijk

Stelsel Metadatastandaarden Overheidsinformatie van start

Stelsel Metadatastandaarden Overheidsinformatie is een nieuwe fase ingegaan, na de instemming van het OBDO op 19 september met het voorstel voor het beleggen van de governance van het overheidsbrede programma [Metadata Overheid](#) bij Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als regiehouder. Open standaarden hebben een prominente plaats in het project.

Het Bureau Forum Standaardisatie (BFS) is lid van de overheidsbrede werkgroep Metadata Overheid en nam deel aan de werksessie van 7 november. Tijdens de werksessie heeft programmamanager Jaap Haenen afscheid genomen van het programma en de uitvoering van het programma overgedragen aan ICTU (NORA). Ook is op de werksessie een [nieuwe video over metadata voor overheidsinformatie](#) gepresenteerd. BFS blijft ook in de nieuwe fase lid van de werkgroep.

Binnen het programma heeft Forum Standaardisatie onder andere de rol van (passief) aanjager van adoptie van de standaarden uit het stelsel via het verplichten of aanbevelen ervan. Onder het stelsel vallen onder meer de metadatastandaarden [Metagegevens voor duurzaam toegankelijke overheidsinformatie](#) (MDTO) van het Nationaal Archief (NA) en [Thesauri en Ontologieën voor Overheidsinformatie](#) (TOOI) van KOOP en de standaarden voor vastleggen van betekenis Simple Knowledge Organization System (SKOS) en [Nederlandse Standaard voor Beschrijven van Begrippen](#) (NL-SBB) (beheer Geonovum), die nu alle drie in procedure zijn bij het Forum Standaardisatie.

Ad H. Semantiek

Promotie-onderzoek OU/RuG/HvA

Het promotie-onderzoek rond wetsanalyse methoden en semantiek is gestart en heeft een looptijd tot eind 2028. Toelichting door de promovendus zal in 2025 een plek krijgen op de Forumagenda.

Communities

Learning community

In samenwerking tussen o.a. OU, Universiteit Leiden, UM, HvA en anderen wordt een onderzoek uitgevoerd op het gebied van semantiek, wetsanalyse en multidisciplinair werken. Het doel van dit onderzoek is om gedetailleerder inzicht te krijgen in de opleidingsbehoeften, zowel kwalitatief (inhoud van de opleiding, betrokken functies en beroepsrollen) als kwantitatief (mogelijke omvang van de behoefte per type professionals). Daarbij wordt tevens bestaand opleidingsaanbod geïnventariseerd. Op basis van deze inzichten wordt een voorstel ontwikkeld voor de opzet en ontwikkeling van nieuw, passend opleidingsaanbod.

Doing community

Met o.a. J&V, OU, IND en anderen wordt nader gewerkt aan de invulling van de praktijkgemeenschap. Voor de feitelijke inrichting wordt in 2025 een projectleider aangetrokken. Inhoudelijk is ondersteuning beoogd vanuit BFS en J&V.

Tooling

Met een aantal partijen worden de mogelijkheden onderzocht van open source tooling om methoden als wetsanalyse verder te ondersteunen.

Ad I. Praktijkverhaal “Belastingdienst pakt door met open communicatieplatform”

Het [praktijkverhaal van de Belastingdienst](#) laat zien waarom zij alternatieven kiezen voor commerciële platformen. Namelijk voor het benaderen van andere doelgroepen, het verbeteren van de communicatie met klanten maar ook om te zorgen dat de communicatie veilig en privacy-vriendelijk verloopt, aldus Monique Bulthuis, Directeur Digitaal. De Belastingdienst is daarom ook de eerste gebruiker van de pilot Mastodon Overheid samen met Ministerie van Binnenlandse Zaken en Forum Standaardisatie.

Het streven is om na de pilot Mastodon Overheid aan te bieden aan alle overheidsorganisaties als gemeenschappelijke voorziening van de overheid. Dit praktijkverhaal maakt onderdeel uit van een serie met als doel de geleerde lessen en werkende aanpakken te documenteren om daarmee andere bestuurders te inspireren.

Ad J. Digitale ecosystemen op Digitale Architecture Design Day

Op [3 oktober vond DADD 2024 - Digital Architecture Design Day - het jaarcongres van DANW](#) plaats in Nieuwegein. Het programma van DADD 2024 ging over digitale ecosystemen. De dag trok een kleine 150 bezoekers aan. Forum-lid Guido Bayens lichte in een tweetal sessies de ontwikkelingen van de digitale overheid toe bezien als één groot ecosysteem. En bij de stand van Forum Standaardisatie zijn veel bezoekers bijgepraat over de rol van standaarden in dit ecosysteem.

Ad K. Agendering IV-meting en Monitor open standaarden, sponsorschap en aanwezigheid

1. In de bijlage treft u een overzicht aan van de huidige stand van zaken, voor zover bekend, met betrekking tot de verspreiding en agendering van de Monitor Open Standaarden en van de laatste meting informatieveiligheidsstandaarden (hierna: IV-meting).
 - A. De leden van het Forum Standaardisatie hebben afgesproken dat ieder Forum-lid de Monitor Open Standaarden en IV-meting actief onder de aandacht brengt bij zijn/haar eigen achterban.
 - 1) [Monitor 2024](#): voor verspreiding kunt u gebruikmaken van de laatste monitor en daarin opgenomen managementsamenvatting zoals beschikbaar op de pagina over de Monitor Open Standaarden op de website van Forum Standaardisatie. Zie ook agendapunt 4A en 4E.
 - 2) [IV-meting begin 2024](#): Deze is bijgevoegd bij de vergaderstukken van de Forum-vergadering van juni 2024. Zie ook het nieuwsbericht

[“Nauwelijks groei internetveiligheidsstandaarden overheid, behalve voor internetroutering”.](#)

- B. Daarnaast hebben de leden van het OBDO op 18 maart 2020 herbevestigd om de Monitor Open Standaarden en de IV-meting te agenderen in hun organisatie en hun achterban, inclusief verschillende gremia waar beleid wordt ontwikkeld met een sterke ICT-component. Ook herbevestigden zij aan te sturen op het opnemen van eventuele 'leg uit' in het jaarverslag van hun organisatie dan wel de jaarverslagen van hun achterban.
2. De Forum-leden zijn ook sponsor van een of meerdere Forum-onderwerpen. Dit is eveneens weergegeven in de bijlage.
3. Daarnaast is een overzicht bijgevoegd van de aanwezigheid van de Forum-leden bij Forum-vergaderingen sinds 9 maart 2022.